

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Tredie Brev til en højvelbaaren Herre. 1743

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 249. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801024320.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Elegant Optræden, velformet Udtryksmaade og fri Konversation er de Fortrin Franskmændene praler af, og som efter deres egen Mening gør dem til et ganske særligt Folkeslag. Men der er ikke almindelig Enighed om hvad der er Fortrin og hvad der er Fejl. Hvad man hos det ene 250 Folk regner for Fortrin, kalder andre ofte Fejl; hvad der det ene Sted gaar under Betegnelsen Høflighed, kalder man det andet Sted for Abekattestreger. Det Franskmændene kalder Elegance, kalder Spanierne Frækhed, og det Spanierne betegner som Værdighed, stempler Franskmændene som Surmuleri. Den der hjemme i Norden regnes for Sultekunstner, hedder i Italien en sparsommelig Mand. Hvad man i Tyskland kalder Flothed, kalder Hollænderne Ødselhed. Hvad Englænderne kalder Fasthed hedder hos andre Stædighed. Paa den Maade veksler Fortrin og Fejl efter Folkenes forskellige Væsen. Derfor kan man snarere kalde de Dyder Franskmændene praler af for franske Netheder end for egentlige Dyder. For at være egentlige Dyder maatte de nemlig ogsaa anerkendes af andre. Franskmændene paapeger dog at de har andre Folkeslags Anerkendelse; for næsten hele Europas Ungdom strømmer i Flokkevis til Paris for at lære fransk Elegance. Men da de unge godt kan lide Barnejat og gaar paa Jagt efter indholdsløse Fornøjelser, skal man nok ikke lægge alt for stor Vægt paa dette Argument. Det beviser snarere at de franske Netheder er Laster. Selv om jeg sætter Pris paa Elegance og Høflighed har jeg altid følt mig irriteret over disse Nationaldyder som Franskmændene er saa vigtige af, og som de ynker andre Folkeslag for ikke at have. Der er dog blandt Franskmændene selv nogle som faar Kvalme over disse højtbesungne Netheder, og som efterligner andre Folkeslags Væremaade. For Løjtnanter, Kaptajner, Oberster, og ogsaa menige Soldater, der har gjort Tjeneste i fremmede Hære, udskiller sig fra deres hjemmeblevne Landsmænd ved at være stilfærdige, beskedne og alvorlige og vise rolig Optræden. Men de som ikke har haft noget at gøre med deres saakaldt ukultiverede og barbariske Nabofolk, især unge Mennesker, der paa fransk kaldes *Petits Maîtres*, er komplet utaalelige. De har altid staaet for mig som Monstrummer, som faar mig til at ryste over hele Kroppen bare jeg ser dem. Efter min Mening vilde Franskmændene bære sig 251 fornuftigere ad ved at sende deres Ungdom paa Udenlandsrejser, og de andre Folkeslag ved at lade deres blive hjemme. Naar vores unge kommer tilbage fra Frankrig, prøver de stik imod deres Natur at efterligne Franskmændenes Optræden; og saa tager de sig i fornuftige Folks Øjne ud som Amfibier eller Fabeldyr. Der er intet der er mere klædeligt end den Ensartethed i Væremaade som man ikke kan bevare, hvis man prøver paa at følge andres Natur og opgive sin egen. Det der klæder én bedst er jo det der svarer til éns eget Væsen. Men her er der jo kun Tale om Franskmændenes Væremaade og deres elegante Opførsel (*Manières Françaises*). Hvad angaar Litteraturen, saa er Frankrig simpelthen Musernes Hjem. Der er ingen andre Steder hvor man kan gøre hurtigere Fremskridt i sine Studier, og hvor éns litterære Smag formes bedre. Og jeg maa tilstaa at jeg skylder franske Bøger alt; for det er ved at læse dem i en ung Alder at jeg har faaet dannet den Smag som man mener er et Fortrin ved mine Værker. Ligesom Franskmændenes Væremaade er det mest tøjlesløse man kan tænke sig, er deres Litteratur det renfærdigste og enkleste man kan tænke sig; saa naar Franskmændene skriver Bøger, er det som om de aflægger deres Natur.